

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

Ó-vár, Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. Vasárnap, Szerdán és Pénteken. Ara évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: soronkint 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középútsza, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, okt. 14-kén.

(D) Ticinó és Szajna partjain anapokban újból megzendült a béke fuvalója, habár még Dél-Olaszországban az ágyu dörgése veri szét a bájoló hangokat. Az a kár, hogy azon béke syrén-hangja senkit sem csábít, és inkább mint valaha fegyverkezék egész világ. Az orosz nyomja sergeit a Pruth felé s hadi zsoldot fizet kozák ármadájának. Az angol erősíti tengerparti erőit. Ausztria siet az ujonczozással s az olasz vár-négyszög vonalában szintén kínai falat húzott már új erődítmény-rendszerével, és Franciaország már Lombardiában is alkudozik az élelmezés felett, míg Savoya s Róma leshelyeül szolgál, honnan benyomott seregével egyszerre előállhasson akkor, mikor a gordiusi csomót karddal kell megoldani.

Szól a békehangja, s készül a háboru, mely mint a phoenix, [a] hányszor elhal, annyszor erőteljesb alakban támad újra.

A mióta Cavour gróf kimondá, hogy Velence megtámadása egyirtózatossá teszi a fenyegetése miatt még most lehetlen, a mióta K. Garibaldi izent, hogy ne izgattasson a Kárpátok között, mert erre az idő nem kedvező, — az optimizmus ismét az öröm szárnyain kezd röpdösni, hezdenek hinni, a kik békét ohajtanak, kezdenek csüggedni, a kik a forradalomtól vártak.

Pedig minden változás csak látszat, és az események mint a partot mosó lassu viz látatlanul is, de folyvást haladnak céljuk felé.

Mi nem hiszünk mint addig a békében, míg vagy egy hatalmas koalíció össze nem rontja mind azt, a mit ez évtized építeni kezdett, vagy pedig a megkezdett épületre a földél és kereszt föl nem lesz téve. Hogy e kereszt, a kettős, vagy a savoyai ház keresztje, vagy az leendő, melylyel Konstantinápolyban a minaretek félholdjait fogják egykor kicserélni? azt meg nem határozhatjuk, de ha csak a legkisebb a savoyai kereszt koronázandja is a művet, ez is egy egységes Olaszországot föltételez.

A viszály, mely Cavour s Garibaldi közt létezett, csak e kérdés fölött folyt Velenczére nézve: „most-e vagy később?” — A kérdést s vele a viszályt is maga az esemény oldotta meg. Mert a nápolyi király hősiebbnek állja a csatatüzet mint a hogy annyi árulás közt lehetett.

Ha a nápolyi harcot október elejeig bevégezték volna, vagy most első napjaiban bevégezhetik, úgy következhettek vala mindjárt Velence; de a nápolyi király még tekintélyes sereg élén áll, s valószínű bukását legalább mint hős éri meg, mi által nemcsak ő nyeri meg még ellenségeinek is rokonszenvét, történhető bukásainak tragikus emlékét hagyva hátra; de időt kiűz ki Európának is a gondolkodásra, meggátolva az események rohamos előhaldását, melynek árja egyenesen a keleti kérdés megoldásának tengerébe siet.

Hogy a nápolyi király eddig fenntarthatá magát, annak következtében zeng most a béke tilinkója; mert ha a nápolyi ügynek megoldása elhúzódik a késő őszi, télire nem igen lehet nagyobb hadjáratot kezdeni, e célra sokkal biztosabb oly időszak, midőn a szabad ég alatt lehet táborozni, s a tengeri közlekedés is kényelmesebb. — Tehát nézetünk szerint a nápolyi események döntik el azt, hogy lép-e tovább tavasz előtt a forradalom?

Minthogy azonban a hó és a jég a harc dæmonát még sem bizonyosan tartóztathatja fel, kivált ha az a forradalmakkal szövetség, a fenyegetett hatalmasságok kénytelenek harcra készleni várni az eseményeket, miáltal oly pénzügyi áldozatokba bonyolulnak, melyek félhadviselés romlatát helyettesítik. E szerint a békeszünet alatt is foly a háboru, a fináncziális kisorvasztás háboruja, s csak a támadni akaró fél nyer általa. És így a mi békének látszik, csak fegyverzett béke, melyből csak a háboruk véraldózata hiányzik, minden egyéb áldozat benne van.

Az a kérdés: van e kilátás valamely döntő koalícióra? — A varsói találkozástól némelyek sokat remélnek; azonban az aligha kinőheti magát szövetséggé. Az orosz, porosz és lengyel lapok egyiránt

ellene nyilatkoznak egy Poroszország s Ausztria közti szövetségnek: a mi igen fontos jelenség. Általában belátják azt, hogy egy harc, melyet most egy koalíció kezdene, annyi, mint minden létező trón kockáztatása, annyi mint Kelet és Közép-Európa lángba borítása. Mindenik nagyhatalom, az egy angolon kívül, oly belügyi helyzetben van, hogy a világháboru lángját nem örömet gyújtja fel most, midőn a forradalom élén két nagy hatalom: az olasz és francia áll; s hatalmuk szilárd támaszt bír a népek békielhatlenségében.

A hadszerencsés folytatásához nemcsak tömeg, de szilárd pénzügyi viszony is kell; és nem kevés meglepetéssel láthatjuk újabb kimutatásokból, hogy maga az orosz nem sokkal áll jobb pénzügyi viszonyok közt mint Ausztria. Hogy Oroszország nagyot kezdhesen, szükség előbb kivinni a megkezdett belső reformokat; s Ausztria hasonló helyzetben van.

Hogy koalíció lehet, azt mi nem hozzuk kétségbe, sőt mindig állítottuk; de hogy lehessen, arra a nagyhatalmak belviszonyainak kell biztosokká szilárdulniok, ezt pedig a forradalom egy részről zsbabasztja, más részről sietni fog annak megszilárdulását megelőzni. És így lehet ugyan egykor koalíció, de aligha mostanság. Egy koalícióra Európa lángba borulna most.

Torda, okt. 5-kén.

× **Béke-e vagy háboru? (II.) (Vége.)** A „non interventio” elve föntartása mellett a forradalmi háboru a mint látjuk foly; s folyni fog mind ott, hol gyuananyagok léteznek. Vagy ha feltartóztatására minden valószínűségek, mindazon fennlevő indokok, s egymással harczoló érdekek dacára, melyek az illető kormányokat egymástól még a közös veszély pillanataiban is, mi azonban mindegyikre nézve teljességgel fen nem forog, elválasztják — valami koalíció-forma alakulhatna, akkor európai háboru.

Mi ez utóbbit nemcsak hinni nem, de képzelni sem tudjuk: *) az elemek szövetkezését, ez idő szerint mind a népek és kormányok, mind a kormányok és kormányok között uralkodó úgy nézetek tetzik nekünk lehetetlenit. Ha az érdekeket tekintjük: Poroszországnál nagyobb a vágy a német császárságra, s a „non interventio” elve fenntartása mellett biztosabb a kilátás területi nagybodásra, a német szövetséghez tartozó oly tartományokkal, melyek egy bekövetkezhető későbbi esetre talán Posenért is hasznos kárpótlást adhatnának: mint a félelem Napoleon Lajos impetitiójától a rajnai vonalon. Mire nézve nemcsak a francia császár eszélyessége kezkesedik, hogy hódítási kísérletet tenni nem fog; de kezkesedik főleg a hatodik vagy hányadik? nagy hatalom, az európai közvélemény, melynek gyupontja Angliában van; mely midőn az elvhaboru mellett nyilatkozik — kárhóztat, kizár, lehetetlenit minden hódítási hadjáratot; a francia császár pedig még a nemzeti politika szenvedélye által sem engedi magát elragadtatni, — hidegen számít, s hogy a közvéleményt tiszteli, bebizonyította az olasz ügyben.

Oroszország megbocsáthat, de nem felejteth mond az „Invalid.” Nem felejtethi Nagy Péter testamentumát, s azt, hogy a kitűzött célra mult évtizedi interventioja rosszul választott eszköz vala. Egy második interventio nemcsak kevesebbet ígér, de veszélyesnek, lehetetlennek látszik. Oroszország céljaihoz jutását keleten az eddigi viszonyok fenntartása mellett több megühsült kísérletei után még csak nem is remélheti; azért a népjogokat az orosz sajtó nemcsak független, hanem hivatalos közlönyei is mult év óta fennsőbbeknek hirdetik az európai szerződéseken alapult jogoknál, melyeknek lánczaitól szép szerével menekülni kíván, hogy a „zavarosban halászhasson.” A lengyel kérdés, nem a nap

*) Egy koalíció lehetőségét bizonyos esetekben mi nem látjuk valószínűtlenné. Eppen ez az a mivel most Cavour lenyegetre látván az olasz ügyet, Velence megtámadásának elhalasztását eszközölte, ennek szele állítja meg tavaly Solferinónál Napoleont. Ezt akarják lehetlenné vagy legalább veszélytelenné tenni, mielőtt tovább lépének. Szerk.

kérdése, melyet annak idejében becsesebb nyemé-nyekkel közvetíthet. A leggyőzőbb argumentum azonban, az 185¹/₂-beli dunai és ezzel kapcsolt krimiai hadjárat kimeneteléről, s azon episodokról megemlékezés, melyek az orosz nagyhatalomra oly csüggesztőleg hatottak; s a várt segítség kimaradását, s kétségtelennek hitt solidaritás hiányát veszélyes experimentálás, s keserű tapasztalás útján bebizonyították.

A háboru mindenik esetben kikerülhetlenné látszik, azzal a különbséggel, hogy egy európai, semmi kilátással nem bíró háboru a diplomatiának szabadabb tért nyujtana oly műtételekre, melyek a beteg Európát még betegebbe tehetnék, de meg nem orvosolhatnák: míg a forradalmi háboru a „non interventio” vértje alatt úgy szolván a diplomatia sorompóin kívül esik, melynek a megtámadott fél csupán fegyvere, hatalma tulsúlyával imponálhatja.

A háboru mindenkor terhes, s anyagi érdekeinket, mint vihar a mezők természet rombolja össze. A szerető nő férje, a apa s anya, magunkat is ki nem véve, gyermeke miatt néz annak keble szorult lélekzetével nehéz aggodalmakkal elibe. A pénz embere háboruban, anyagi érdekei rettegett sirját tekint. Élet, vagyon kockára van téve nagy mértékben. De mind ezen rossz daczára nem lehet örök béke, mert az emberiség jelenlegi fejlődési fokán, a háboru még mindig leghatalmasb közvetítő a gondviselés kezében a népek sorsa intézésére. Isten ítélte az a peres felek között.

A késő nemzedék áldása fogja követni az apák feláldozó tetteit, kik gyermekeiknek egy szilárd alapokra fektetett tartós béke áldásait hagyandják szent örökségül.

Szabó Lajos.

Nyilatkozat. A birodalmi tanácsban szept. 14-ikén tett nyilatkozatom némely pontjainak megczafolását számosszámú cs. kir. járásfőnök Orel ur önnek becses lapja 79-ik számában szükségesnek látta egy igazoló nyilatkozatot tenni közzé.

Megvallom, ha Orel ur czélja sikerül: csak örvendeni tudtam volna, mert az a közigazgatás és egyesek nyereségére szolgál vala, — minek én szivesen áldozatul engedtem volna azt, hogy meggyőződéseimben s tapasztalatomban csalódtam. Azonban a czáfolatban ez eredményt én nem találván fel, érdemesnek ez uttal nem is tartom bővebb szóváltásra ereszkedni, a tisztelt olvasó közönségre bizván megítélését annak, ha Orel ur magát csakugyan igazolta-e? s igérvén, hogy ha Orel ur mégis azt hinné: hogy a közvéleményt megnyugtatta, én szeptember 14-ik beszédem minden pontjaira nézve épilletes adatokkal fogok szolgálni.

E nyilatkozatnak becses lapjában közlésére szives bizalommal fölkérem a tisztelt szerkesztőiséget.

Szamosujvárt, okt. 10. 1860.

Jakab.

Jakab ur beszéde a birodalmi tanács zártüléseiben (szept. 27.). A legmagasabb császári ház iránti rendíthetlen hűség érzetétől áthatva s jól tudva ama kötelességeket, melyekkel az összállamnak s szűkebb hazámnak tartozom, emelek szót, hogy e fölötté fontos kérdésben szavazatom adjam. Mielőtt azonban ezt tennem, szabadságot veszek magamnak a minoritás álláspontjára egy észrevételt tenni.

A minoritás a bir. egységét mint egyetlen támpontot állítja föl, s eleitől fogva megtagad minden történeti jogot és egyéb intézményt, melyek egy vagy más országra nézve egy vagy más nemzet által igénybe vehetők lennének. Én magam meggyőződéseim szerint s mint egy oly ország fia, mely szentesített szerződések s különösen pedig a Leopold-okmány és a pragmatica sanctio által az osztrák birodalom elváhatlan s kiegészítő részének ismeri el magát: elismerem a magam s országom nevében — habár mandatumát nem bírom is — a birodalomnak ezen — az elváhatlanságra fektetett — egységet, egész készséggel. De mégis azt hiszem, hogy a jelen viszonyok közt az állam ezen nyomasztó mind bel- mind külvizonyaiab az oly gyakran nélkülözött bizodalom helyreállítására nézve egy más kiindulási pontot kellene fölvenni. Emlytve volt, hogy mintán minket sem az illető ország nem választott, sem a nemzet-től mandatumot nem bírnak, csak egyéni vélemények képviselői lehetünk. De tekintve ama fontos hivatást, melyet mindenikünknek itten betölteni kötelessége, úgy vélem, hogy ez órában a melyben nem egy új teremtszül, hanem egy már fűnálló birodalom ujraalakítása s ujraépítéséről van szó, nem elméleti alapelvek után néznünk, hanem hogy ez órában a mi kötelességünk e birodalom utereit megtapintani, hogy a bajnak nyomára jűhessünk. Ha mi ezt tettük, bizonyára azon eredményhez jutunk, hogy minden bajnak oka

a bizalomhiány s több országban pedig a levertség, s a kedélyeknek ebből eredő tespedése. Az új, behozandó intézmények bármilyen szerencsésen vétesse is az elméleti államtanból, mégis erős meggyőződés szerint ez intézmények a bizalom helyreállítását s megerősödését nem fogják eszközölni. Legyen meg bár látszólag az egység, még sem lehet az soha oly erős és szilárd, mintha előbb a bizalom helyreállt volna.

Egy új alkotmány, egy új rendszer tervrajzát a legjobb elméleti alapelvek nyomán el lehet készíteni, az országok különböző formákba beoroszakoltathatnak, épp úgy mint a birodalom egysége helyreálltva s a birodalmi hatalom ortalma alá helyeztetve tűnhetik föl; de nem csupán családok csinálását jelentené az, ha mi a hitnek engednők át magunkat, hogy ez egység a hiányzó bizalmat visszaállítani képes lenne, de ez esetben az államot s a kormányt készakarva családoknak tennék ki. Sőt ellenkezőleg, e lépés által minden reményt, mely még életű várakozással tartott fenn, a sirba vinnék s a bizalom teljesen fel lenne dülva. Ha pedig a bizalom már egyszer valóban visszatért s megerősödött, a birodalom valódi egységét erősíteni s az ohajtott reorganisatiót szilárdítani fogja. Legyen szabad e kérdést még más nézőpontból is szemügyre venni.

A történeti intézmények mellőzése csak azon esetben birhatna érvénnyel, ha mint már említve volt, egy új birodalom teremteséről lenne szó s nekünk megengednének az elemeket s tényezőket hozzá céljainkhoz képest szabadon választhatni. De nem így van a dolog. Az elemek s tényezők, mik e birodalomhoz tartoznak, már századok óta megvannak minden jogaik s kötelességeikkel a birodalom s önmaguk irányában. Nézetem szerint tehát a kormány feladata lenne az elemek s tényezők segítségével a már fennálló államéletet, mindazon választó falak teljes lerombolásával, mely a mi mostani viszonyainkba többé már úgy sem illelnek s már maguktól is csaknem ledőltek, az itt-ott porladóvá vált alapzataiban kijavítani s az egészt úgy rendezni, hogy egy rész se veszítsen lényegesen léteiből; mert én nem feledek el s nem is szabad elfelednem Erdély bármilyen jogai mellőzéseinek kérdésénél, hogy ez ország szerződéses „pacta conventa” által van az osztrák birodalommal összekötve. Az érintve volt Leopold-alkotmányban 1691 s a pragmatica sanctio által, melyek szerint Erdély a magyar koronához visszatért s a legmagasabb osztrák házi uralkodását elfogadta, az ország korábbi jogai s szabadságai is egyszersmind utolag megerősítettek. Fölemlitem az 1791-ki törvényeket, melyekre néhány nappal előbb Maager bir. tanácsos ur hivatkozott. Ez évi első törvényben a Leopold-alkotmány hiteltelisége s szentesítése szerint II. Leopold császár az akkori cs. biztos által Erdély minden jogait, s a Leopold-alkotmányban foglaltakat újra esküvel megerősíté. E törvény 3-dik cikke szerint ez esküt ő felsége minden utódja köteles letenni. Megemlítem e törvény 6-ik cikkét, melyben Erdély népei az egyesületi esküt letették, mely esküt akként hangzik, hogy a kormányforma megtartassék s minden nemzet védelmezze a másikat jogaiban. E törvények s eskükre való tekintet remélnem engedi, hogy Erdély szász nemzete — melynek nevében úgy vélem Maager bir. tan. urnak épp oly kevéssé van joga szólni, mint nekem egy más nemzet nevében — korábbi jogainak alkalmazását a jelen viszonyokhoz jövőre is kívánni fogja. Ez álláspontból kiindulva magam is erősen meg vagyok győződve, hogy a comité jelentése sajátlag a történeti jog s intézményekre hivatkozás, épp úgy az okosság mint a szükségességre van alapítva; következésképp én e jelentés mellett szavazok, mert csak ez uton látom a birodalom egységét megszilárdítva, erejét visszaállítva, s az általános bizalom e véde alá helyezve hatalmas tényező, hogy az mind bel-mind külföldön a legszebb gyümölcsöket teremje meg.

Szamosújvár, okt. 8. 1860. — E város, a hazai kereskedés egykori bölcsője, melynek minden szépe s jóra oly fogékony lakossága a lefolyt évtizedtől zsibbasztó korszaka alatt elvonultan mint csiga a héjába — a nyilvános életnek csaknem semmi jelét sem mutatá, — a közlebbi napokban kissé életvirágba színt kezdte öltetni. A társalkodó életbeletetéseivel, mely éppen tegnap nyílt meg, az emberek gyakoribb összejövetelüknek s egybejövételüknek, s ezáltal az eszmecserének utja is megnyílt. Van tehát már itt is egy központ, mely az egyesek szemlélének eddig divergens irányát magába egyesíti és összetartja; adja Isten, hogy a részvét, mi oly melegen nyilvánult a társalkodó életbeletetéseivel, soha se lankadjon el s biztosítsa annak fennállását; mert csak az egyesek részvéte s az igazgató választmánynak, mely egybeírta a város értelemszerűen alakított össze, erélyessége és lelkes közremunkálása szolgálhat kezességül arra nézve, hogy az annyi ideig nélkülözött casinónk élete állandó leendő s a társadalmi életnek e városban egy új korszakát nyitandja meg.

Az adakozások a casinó részére könyvekben s a jelesebb írók és hon atyák arcképeiben egymásra folynak; a választmány tagjai vetélkedtek, hogy melyik tegyen értékeesebb ajánlatot; ohajtott lenne, hogy helybeli főleleml iskolai nyugalmazott tanár Gábrus Zachariás ur is ajándékozza ide gyönyörű magyar könyvtárát, melyet most alig használhat nálunk valaki; ha e szép könyvgyűjteményt a társalkodónak közhasználatra átengedné, e város irányában évek hosszu során át — az ifjúság épületes nevelése s egyéb sokoldalú hasznos szolgálatai által — szerzett érdem koszorúját egy új virággal gazdagítaná, hervadatlanul mint a lélek, mely azt kiérdemli. Mindamelllett, hogy az évi részvénydíjakon kívül semmi pénzalappal a társalkodó nem bír, s az első évi jövedelmet a háztér s felszerelési költségek csaknem merőbe fölemésztik, sikerült mégis most egyelőre már 8 hirlapot megrendelni; s remélni lehet, hogy január 1-jével többet is jartathatunk; e nyolcz lap közül azonban a „Kolozsvári Közlöny” és „Pesti Hírnök”ből daczára a maga idejében történt előfizetésnek, még eddig egyetlen szám sem érkezett meg; a többiek megjűttek ugyan, de az itteni postakezelő T. J. ur, ki egyszersmind a társalkodónak is részvényes tagja, azokat maga idejében kiadni vonakodik, előbb maga kívánván azokat egész kényelemmel otthon elolvas-

ni; szörnyen félreérti postakezelő ur helyzetét és minőségét, midőn azt hiszi, hogy úgy is mint postakezelő s úgy is mint részvényes tagja a társalkodónak előnnyel bír magánál tartani — a szabályok ellenére — a lapokat s 9 óra előtt azokat ki nem adja; kár ennyire ignorálni az újabb kor azon vívmányát, mely szerint az előjogok és egyedüri kódások részint már merőben eltöröltek, részint megszüntetéstik kitalálása van helyezve. Az ily lovagiatlan eljárással több kárt és hátrányt okoz postakezelő ur a társalkodónak, mintha becses nevét és részvénydíját tagadta volna meg attól; az ily kieroszakolt előjog 90 részvényes tagnak szolgál jog sérelmére! (Vége következik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Veszprémi László, Kolozsvár városának gazdája f. hó 9-én élté 56-ik évében meghalt. Nyugodjék békével!

— A mult hetekben egy különös tolvajság és megerőszakolt történet. Nagyváradról. Kolozsvárra némely kereskedelmi czikketeket küldtek. A felfogadott fuvaros utnak indult s utközben megállva vizsgálat alá vette a küldeményt. Egy néhány üveg magára vonta figyelmét, melynek tartalmát borszesznek vélte. Oda hívá három uti társát s az erős szerből jól lakomáztak. A lakmározást hamar a lakomázók édes almodozása s gyors halála követte. Az üvegekben chloroform volt. A tolvaj és orgazdák saját bűnökért halálra bűnhődtek. A kolozsvári rendőrség által az illető kereskedők értesítve lőnek a küldemény sorsáról.

— Medgyes Lajos legközelebből ismét új imakönyvet ad saját alá e cím alatt: „Növendék ifjúság imakönyve, hitben megerősödött protestans fiak és leányok számára.” s e műve által vallásos irodalmunkban valóságos lézapot pótol. Ez imákat az ifjúság fogalmához mért vonzó előadás s irányeszmékben kívül azon megragadó himnuszok, vallásos költemények, teszkek vezetessék, melyekkel szerző ez imakönyvet az ifjúság valóságos érzelmeinek emelése végett megvegyitette. Előre ajánljuk a család apák és anyák figyelmébe.

— Császár Ö Felsőlegény Varsóba utazása előtt fontos határozatokat várnak Magyarország szervezését illetőleg.

— A kolozsvári reform. főiskola nyomdájában egy igen díszes kiállítás munká jelent meg ezen cím alatt: „Úti képek, szeptember—november 1859.” Irta gróf Wass Adámné. A szellemes fiatal grófné, kinek e mű legelső irodalmi kísérlete, czegei birtokából férjével kiindulva Kolozsváron, Pesten, Bécsen s Olaszország fővárosainak egy részén át Párizsig s onnan vissza tett útját adja elő. Láttá Solferinót, Magentát, hol még alig itta fel a föld az elvert harcosok véré, találkoztak azon csaták bajnokaiival, élvezte a francia udvariasság kellemét. Bájolta a Como szép vidéke, Velence történelmi nevezetességi építészeti pompája, Milanó egyházi, palotái szobrai. A felbő vereső Alpok, Florenz bájvidéke s a divat és diplomácia fővárosa Párizs. A mi czimének látszik megfélelni, nem melyed el sem politikai, sem államnézeti s magánygazdasági fejtegetésekbe, a népisem s történelmi hagyományok, csataterék leírása nem foglal helyet ottan; csak azon egyszerű átlátszó képek vannak felemlítve, melyek a vizsgáló utazóba azonnal kedves benyomást tesznek. Ezen országok, városok Európa legismertebb részei lévén, az ottani utazásnak valamely érdekesebb leírását adni oly buvárlat szükségeltetné, a mi egy átfutó utazásnál lehetetlen; e munka egy költői feladása nő nyajas elbeszlés azon kedves benyomásokról és élményekről, melyek ama classikus földön mint stereotip képek az utazó előtt felmerültek. A leírás a nyelvezet bájoló és tisztá, futó átolvasása alatt minden perczben egy kedves regény bevezetésénél képzeltek magunkat, midőn egy város, épület vagy tájké költői képekkel gazdag lefestést látunk, már vártunk a regény hőseit a márvány oszlopok mögött, vagy a narancsligetek árnyában megjelenni. Szép toll, meleg felfogás és az előadás tisztasága igen kedves olvasmányt várazsolják ez utiképeket. És hisztük, hogy minden, ki azt megszerzeni siet, sok élvezetet lelend abban. A munka jövedelme a kolozsvári színház javára van szánva. Ára 1 frint. Megszerezhetni Demjén László bizományosnál s általa minden hazai könyvkereskedésben.

— Károlyi E. de gróf jelenleg Bécsben van bebörtönözve, — mint a „Pr.” mondja, elfogatásának oka, hogy Párisban létekor a magyar forradalmi emigráció több tagjával érintkezésben volt.

— A „Pesti Napló” egy vezércikket közöl (FK) tollából, melyből azt látjuk, hogy Pesten a hirlapoknak a rendőrség általi előleges átvizsgálása meg van szüntetve, s a sajtótörvény határai közt szabad mozgás van engedve. He-lyesen állítja azonban cikkíró, hogy ez mit sem segít a napisajtón, míg a sajtótörvény 22-ik §-a érvényben marad, mely a birodalom egységének elismerését rendeli, ez egység eszméjét pedig maga az államtanács is száztéleken értelmezvén, a journalistika éppen nem tudhatja, hogy törvényszerint már hogyan értelmezheti. A cikkben kedélyesen van előállítva azon sok nyomorúság, minne a hirlap szerkesztő, sőt maga a rendőrség is ki volt ottan téve az előleges censura miatt. Mi is oda szavazunk, hogyha a 22-ik cikk nem értelmezettik tisztábban, inkább maradjon az előleges átnézés is.

— A m. akadémia e hó 12-én tartá tünnepléses közlést a Múzeum disztermében. A P. N. megjegyzi, hogy ezuttal az akadémia igazgató tagjai is csaknem mind jelen valának. Az akad. elnöke gróf Dessewffy Emil egy nagyhatalú beszéddel nyitá meg az ülést, melyben erő, önbizalom, mérséklet és lovagiaság tükrözött magát. „Bizzunk magunkban uraim — monda egy tételeben — bizzunk erőnkben, de tul nem becsülve azt, gazdálkodjunk azzal minél jobban, és a mi legfőbb: ne lépünk a sikra készületlen.” Meglepő midőn az elnök gróf a nemzet „jobb feléhez” a nőnemhez fordul s lelkesíti azt a művelődés terjesztésének nagy munkájára. A magyar nemzet törvényhozásában is jobb felének nézte a nőnemet, im tudományos kifejlődésében is hozzáfor-

dul. Nincs elfeledve a szépnem, mely a családnak anyakát, a honnak hőnleányokat ad. Más tudományos akademiák nem bajlódnak a nőkel. Nálunk a nő nemcsak számban, de szívből, jogban s kötelességekben is fele a nemzetnek. Az elnök hatásteljes beszéde után a titkár adá elő az akadémia történetét. Azután Venczel Gusztáv tartott előadást e cím alatt: „A magyarok Rómában 1350-ben,” gr. Mikó Imre emlékbeszédet gr. Kemény József felett, Szabó József értékezt a magyar alföld alakulásáról geológiai tekintetben. gr. Teleki Domokos emlékbeszédet Wesselényi Miklós felett, olvasta fel ifj. Szász Károly, mely nagy magasztaltságot gerjesztett, minek csillapulta után Csengeri is felolvasta a jutalmazásokról jelentéseket.

Zárszában az elnök megköszönné a közönség részvétét, különösen megemlékezék Erdélyről, melynek két jeles fiáról két jeles fia mondott éppen most emlékbeszédet, s a melyly Magyarországy vágyai s reményei örökre közűsek.

— A Kisfaludy-Társaság ügyében. A titoknoki jelentésből értesült már a tisztelt közönség, hogy a Kisfaludy-Társaság, most midőn ujlott erővel szándékozik felbesszakadt működését megkezdni, a süker reményt jó részben azon áldozatrakész honfiak és hőnleányok buzgalma helyezi, kik mint a szépirodalom barátai, évenként négy forinttal ígérkeznek járulni a Társaság czéljainak előmozdításához.

A Társaság író tagjainak száma, megerősített alapszabályink értelmében, negyvennél magasra nem emelhető ugyan, de az évdíjat fizető pártolók száma semmi által korlátozva nincs: sőt éppen a Társaság és így az irodalom érdekében áll, hogy minél többen seregelvejenek köréje a haza lelkesei, minden tekintet nélkül az egyéni állapotra. A négy forint évi díj három évre ígértetik meg s minden évben előre fizetetik; az első négy forint tehát már most és a jelen év hátralévő havaiban folyvást elfogadtatik.

Pártolónak a Társaság évenként bizonyos mennyiségű könyvvel kedveskedik. Egyelőre 60 innyi hasznosnak mulató olvasmányt ígér minden évben; de reméli, hogy ez ivszámot a pártolók arányához képest főlebb is emelheti. A pártolónak járó könyvek nézve oly arányt állapított meg, hogy ezeknek körülbelül két harmada könnyebb olvasmányt (regény stb.) képezzen. Az ily módon kiadandó eredeti vagy fordított műveket, az igazgató ajánlatára, maga a Társaság fogja kijelölni.

Mind az iránti jelentést, hogy valaki a Társaság pártolói közé akar lépni, mind a négy forint évi díjat, ez utóbbit rendes nyugta mellett, alulírt igazgató fogadja el; szintén övé a felelősség, hogy a pártolók idejében, pontosan és hiány nélkül kapják meg könyvilletékeiket. Lakása: üllői út és 3 pipa-utca sarkán levő szegletházban, 11. sz., hova minden e tárgyú jelentés, évdíjizetés bérmentve utasítandó. A könyvárusok, kik e vállalatnál magokat érdekelni kívánják, előfizetők gyűjtése s beküldése által vehetnek részt 25 száztól kedvezményvel. A könyvárusnál előfizetők nevei is — ha az előfizetés 3 évre ígértetik — belesznek ígátva a Társaság pártolói névsorába; de könyvilletményeiket nem az igazgató, hanem az illető könyvárus utján veszik. A könyvárusi procento kereskedésbe megy, azok részére, kik a Társaság pártolói közé beírva nincsenek; de kiadványait mégis birni ohajtják.

Nem szükség a hon szerető fiait és hőlgeit keresve keresett szavakkal himnó föl, hogy minél számosabban lépjenek a Társaság pártolói közé. A nemzet megmutatta, hogy érti s érzi hivatását. Midőn a komoly tudományak már-már diszcarnokot emel: a költészet nyájassab istennőjéről sem fog megelégedezni. Midőn gyümölcsöt vár: nem vonja meg ápoló gondját a virágtól. A Kisfaludy-Társaság föléledése a nemzet közbajával találkozik. Itt az idő, itt az alkalom a nemzeti nyelv és műveltség ügyében újra egy hatalmas lépést tenni. Pesten, okt. 7. 1860.

Arany János, igazgató.

POLITIKAI HIREK.

— Milano, október 9. Ma a „Perseveranza” a piemonti kamra tegnapi üléséről jelenti: Fanti a kamrába beléptekor tesszével fogadtattott. Ferrari az annexio s a piemonti rendszer ellen beszélt, melyet Olaszországra rá akarnak tolni; megemlíté több olasz nagy városnak Turin székvárosa elleni feltékenységét; az annexionisták pártját kalandoroknak nevezé. Ugyanó a jelen miniszterium irányában bizalmatlanságát fejezé ki, karhözlatá annak egész politikáját, melylyel az olasz függetlenségre törekedett, s mindenek fölött a Franciaországgal szövetséget; ő minden tekintetben fél az Olaszországhoz francia befolyástól, kifejté saját foederatív eszméit s azokat Nápolyra alkalmazá. Beszédét a kamra nem helyeslé. Booggio követ ezt válaszolja: Az annexio bevégeztével Piemont el fog vonászni s a Turin elleni feltékenység meg fog szűnni; Róma s Velence is miénk lesz, és seaksem fog többé államunkban parancsolni. Turin a nemzet kedvéért a fővárost föláldozandja. Csak hogy az ideiglenes helyzetnek rövid időn meg kell szűnnie, s az annexiót gyorsan kell eszközölni, nehogy Európa nehézségeket gördítsen annak utjába. Annak, ki Velenczét meg akarja szabadítani, Nápoly annexióját is elő kell mozdítania. Garibaldi s a miniszterium közt csupán a nézetet, nem pedig a végeztét illetőleg létezik eltérés. A parlament illetékeséggel bír az annexio tárgyában, Sineo követ kétségbe vonja a parlament illetékeségét; annak nem kell magát a miniszterium által megkötni hagyni; a törvényjavaslat semmire sem vezet nem mozdítja elő Olaszhoz megteremtését; az olasz egyesülés annexio nélkül is megtörténhetik.

A „Perseveranza” a piemonti kamra 9-iki üléséről jelenti: Sineo követ azt állítja, hogy Garibaldi

sohasem fog Cavourral egyesülve működhetni, ki oly sok akadályt gördített az ő győzelmes előhaladása elé. A parlament válaszában Cavour s Garibaldi közt; egyetlen ember sem szükséges. Mella követ felolvassa Victor Emanuelnek a nápolyiakhoz intézett kiáltványát; azt véli, hogy a kormány a parlament engedélye nélkül is végrehajtotta volna az annexiót; ezen tény csak azért terjesztetett a kamra elé, hogy a Garibaldi viszály növeltesék; az alkotmányos kormány a diplomácia által legyőzték; de a diktatori kormány győz. Ezért az annexió most nem eszközölhető. Ha a forradalom előhaladását megengedték volna, most Róma szabad lenne. A miniszterium által kívánt szavazat Garibaldi ellen lenne, mivel ez utóbbi Olaszország miatt nem léphet le, a miniszteriumnak kell lépnie. Egy új miniszterium megelőzhetné az Olaszországot fenyegető veszélyeket. A Franciaország befolyása alatt álló Olaszország Európa féltékenységet gerjeszthet föl. Garibaldi alatt a forradalom megoldalmaz a diplomáciától; ő alatta anarchiától nem lehet félni. Armelongo követ azt véli, hogy egyelőre azt kell elvenni, a mit lehet; mielőtt az unió megtörtént, elenyészik a pápa világi hatalma s Ausztria is kénytelen lesz Velenczét odahagyni. Garibaldi támogatni fog Velence elleni megtámadásában; ez utóbbi csak az olasz sereg előhadát képezi. Chiaves követ így nyilatkozik: Nem szabad Cavour Garibaldi kedvéért megbuktatni vagy viszont; mindkettőt fönn kell tartani. Jobb ha a pápa barátunkul az országban marad, mintha ellenségül külföldön van; ha Victor Emanuel a pápával egyetért, Olaszország Európának leghatalmasabb állama leendő. Garibaldi nem mehet egyedül Velenczébe; mindnyájunknak oda kell mennünk; ezért egyesülésre s föltétlenül annexióra van szükség. Bertani azt mondja: 9 millió olasz akarja a Garibaldi-féle program végrehajtását, miszerint t. i. csupán a római capitoliumból történjék az annexio; a miniszterium a győzelmi menet megakasztásával fenyeget. Szüntessenek meg a parlamenti tárgyalások; Cavour menjen Nápolyba, nyújtson kezét Garibaldinak, az egyetértés állítsa helyre, s Olaszország egygyé lesz.

— Nápolyban immár nem sokára bevégezett ténnyel állandunk szemközt: ezt mutatja a piemonti csapatoknak a nápolyi határon átkelte s az, hogy Capuának ostroma már is meg van kezdve, végre az, hogy Victor Emanuel a határra elindult. Hogy az új olasz király mielőbb Nápolyban leendő, mutatja az, hogy Mazzini kapott utasítás következtében Nápolyból elutazott.

— A kölni lap szerint IX. Pius elutazási szándékát a varsói conferentia kimeneteléig b. Bach hathatós tanácsára halasztotta el egyelőre. — Sőt még a gaetai kormánynak is juttatott volna Ausztria a varsói congressusra utalólag némi biztató nyilatkozatokat. A porosz lap megjegyzi, hogy ha II. Ferencz 22-dikéig magát tartani bírja és ha Ausztria, a mint szándékozik, a villafrancai szerződést mint a varsói értekezletek alapját keresztül viheti, a mi a kölni lap előtt nem igen látszik valószínűnek: akkor nem volna leheletlen, hogy a Bourbonok actái még egyszer emelkednének. Azonban nem kell feledni, hogy Victor Emanuel maholnap ott lesz, Garibaldi pedig már most is ott van.

— Nápoly, okt. 7. A „Journ. des Débats“ egy szemtanú után a Volturno melletti csatáról következő részleteket közöl: A királyiak a Volturno jobbján rettentő védintézkedéseket tettek. A folyam mentének urai voltak s a balparton fekvő Capuától igen könnyen átszállhattak volna. A folyamparti rendkívüli erődítések kivül a királyi hadserege 20 ezer válogatott s hozzá elszánt ragaszkodással viseltető katonából állt, kiket a sánczok biztosan védtek. Garibaldi hadseregének működési bázisa Maddaloni volt. Balszárnya Santa Mariától Aversaig nyúlt s az utóbbi helynél egy mély csatorna fódózta állását; itt Corta őrnagy állt a Basilicata önkénteseivel. A keményen megerősített s redoutok által védett Santa Mariánál Milwitz tábornok által a szicíliai Lamasa-dandárral, mely inkább nyűg volt a nyakán mint haderő; itt álltak egyszersmind Melanchini és Vacchieri Toskána szép ezredei, Baldi genuai vadászai. A főhadiszállás Caserta volt. A hegyvonala támaszkodó jobbszárny a Bixio által megszállta Denticitől San Lenoren keresztül San Salvatoreig nyúlt. Punta del Parcon tul egy válaszu van, egyik ág Capuához a másik Cajazzohez vezet, mely utóbbi szintén a királyiak kezén volt. E választást a Cajizzót uraló magaslato Garibaldi emberei tarták megszállva. Monte Sant Angelo a védelem kulcsa a Volturnot uralta s egymás fölött álló hármazságyútegeivel mind a támadásra mind a védelemre egyformán alkalmas pont volt. E redoutot Spangara tábornok gonuai hadteste s Eber dandára védte; az ágyúk mellett Ferrara kapitány genuai tüzérei álltak. Garibaldi e pontra helyezett legnagyobb súlyt s naponta ötször is megsemmisítette az átlomást. A királyiak, úgy látszott, el voltak már szánva támadólag lépni föl, miután Garibaldi eddig mind védelmileg tartotta magát. — Vasárnapra (szept. 30.) virradóra Santa-Máriában nagy sürgősforgás uralkodott, a katonáknak nem volt szabad laktanyáikat odahagyni, a lőszeres sze-

keres sebes vágatva haladtak végig az utcákon. Garibaldi ide érkezett s Sant-Angeloba szándékozott tovább folytatni útját. Sant-Angelonál, hol már azelőtti napon is folytonos ágyúdörgés vala hallható, most ismét megkezdődött a dörgés. Két Castellini parancsnoksága alatt álló zászlóalj a Volturnon hidat kezd verni. Szándokuk azonban a jobb partra összecsoportosult királyiak granátázpora miatt meghiusult, a balpartik nagyvesztéssel hátravonulnak, Sant-Angelo ágyúi azonban a királyiakat is hátrálni kényszeríték. Garibaldi két órákor Sant-Angelonál ismét megkezdeti az ágyútüzeltést, Capua viszonzza. Ez azonban csak előjáték volt; mindkét fél kémlelte egymás szándokait. A főnapnak okt. 1-én kellett lenni. A királyiak látták, hogy őket körül foghatják, tudták, hogy Cialdini hátulról fenyegeti, hogy Lamoriciére tönkre verve s Nápoly védelmen van hagyva. Reggel hat órákor Palmira tábornok alatt 15 ezer ember, köztük 5 ezer lovas indul ki Capuából; 5 ágyútege volt velök, ezek fölött Nigri tbk parancsnokolt. A főparancsnok Ritici tábornok volt, alatta álltak Afan de Rivera, Barbalonga, Mechel tábornokok. Maddaloni felé is indult egy 5 ezernyi főből álló csapat, hogy Garibaldi embereit hátba fogja s a visszavonulást elvágja mögöttük. II. Ferencz katonái két hadtestre oszlottak; egyiknek a vasuton kellett előre menni s földadata volt Archi-Santa-Mariánál dolgot adni Garibaldi embereinek; a másik hadtest teendője volt, ezek jobb szárnyát megkerülni, Santa-Mariát meglegni s itt is hátba fogni a garibaldistákat. Garibaldi mindezt előre tudta; a királyiak azonban nem voltak kellőleg értesülve az ellenfél működéseiről; azon földeket, melyeken úgy hívék, legkisebb akadály nélkül haladhatnak át Santa-Maria felé, árkok és torlaszok által tették járhatatlanná rejtők nézve. Reggeli 7 órákor kemény puskatüzelés kezdődik, melybe ágyúdörgések is vegyültek. — Az ütközet foly: a királyiak a vasuti viaducton áthaladva üldözik Garibaldi embereit, 8 órákor hadélok már Santa-Maria közelében volt. Ez alatt Garibaldi a balra fekvő San-Samaroból előre indítja a Melanchini ezredet s ez Santa-Mariát megkerülve, azon mezőkre nyomul, melyen a királyiak át akartak haladni. Ezek most Garibaldi két hadoszlopa közé látják szorítva magokat. A 7-dik vadászrezd 35 emberen s fogságba jutott őrnagyán és Perelli kapitányon kívül mind egy szálig elesett. Itt iszonyu elkeseredett harc folyt mindkét részről. A garibaldisták állását háromszor foglalták el szoronyyal, a kartácsüzelés egész sorokat seprt le, kegyelmet senki nem nyert. A szicíliaiakat s a Nápoly városbelieket kivéve mindenki rettentően viselte magát, s rendkívül borzalmas volt a különben zajos olaszokat minden legkisebb lármával harcolni látni. Dél felé Garibaldi részére kezd hajolni a győzelem. A győztes Garibaldi lön, de drága áron, és a veszteség mindkét részről igen nagy. A királyiakból 2000 foglya van, de ezer ember esett el. Marseillen keresztül jött nápolyi tudósítások szerint a győzelem igen fontos de nem döntő eredményű, miként az első sürgönyök után lehetett hinni. A királyiak visszavonultak Capuába és Gaetába.

— Az olasz lapok jelentik, hogy két zászlóalj piemonti lövész és egy osztály tüzérség vett részt a Garibaldi által megnyert okt. 1-sei ütközetben. E csapatok régóta Nápolyban voltak és nem a római határ felől mentek oda be.

Azon hír terjedt el, hogy Capua bombázása 5-ikén megkezdődött és hogy Garibaldi önkénytesei már a déli bástyát bevették volna rohammal. E pillanatig még semmiféle hiteles sürgöny nem jött megerősíteni e tudósítást.

Ugyancsak a „Petrie“ turini sürgönyök nyomán jelenti, hogy Piemontban, a szárd kormány által tett intézkedések folytán, tetemesek a katonai készülétek.

— A gaetai udvar szép reményeket csatolt a volturnoi ütközet kimeneteléhez; II. Ferencz maga is jelen volt, de — mint némelyek állítják, polgári öltönyben: ő felségének szándoka volt, süker esetében egyenesen Nápolyba bevonulni. Most, miután az ütközet elvesztett, Gaetából azt állítják, hogy nem volt szándék eldöntő csatába ereszkedni, hanem csak erősebb hadszemlézetet végezni, s hogy e szerint a hadvezetésben lényeges változás nem történt. Szemtanuk az 1-8 októberi volturnoi találkozást a magentai és solferinói napokkal hasonlítják össze, oly hevesen folyt a tusa; 30,000 embernél több volt a tüzből; a királyi csapatok teljes feloszlásban vonultak vissza Capua felé, s a fölkelők az egész csatatérnek urai maradtak; merész euphemismus nélkül mindezt hadszemlézetnek nem mondhatni.

— Párisba azon tudósítás érkezett, hogy a szent atya elutazási szándékáról még folyást nem tett le, s az csak azért halasztatott el, mert a római udvar előbb a katolikus hatalmaknak az allecutióra adandó válaszázt s továbbá a varsói összejövetel eredményét kívánja bevélni. Ez elhalasztás iránti határozatokban Franciaországnak — ez tünik ki az újabb tudósításokból — kevés vagy éppen semmi része sincs. A római s párisi udvarok nem csak hogy nem jó barátok, de sőt mindkettőnek képviselői közt Rómában oly jelenetek s párbeszédok for-

dultak elő, melyek mutatják, hogy a római kabinet — mint gróf Merode tábornok mondá — „nem engedi magát a francia comediák s képmutatások által megesalattatni.“ A pápai államférfiak mindenestre ritka példák éltek meg ezen francia áltatásnak. Így magas állású személyek levelei kétségtelenné teszik, hogy Grammont megígérte a sz. atyának, miszerint a szárdok az egyházi államokba bevonulásban föl fognak tartóztatni, még ha kell, erőhatalommal is. Továbbá Goyon tbk maga részéről hasonló ígéreket tett Lamoriciére tbknak, úgy hogy annak igen természetes vala azt hinni, hogy csupán fölkelőkkel leendő dolga. Mennyire felelt meg az események ez ígéreteknek, mindnyájan tudjuk. De még legújabbban is különös példáját adták a francziák a pápai udvar iránti jóakarataknak. A francia csapatok szinte Róma faláig visszavonultak, midőn a piemonti sereg jobb szárnya bevonult; most azonban Goyon tbk kiáltványa jelenti, hogy a francia csapatok ismét megszállják Frosinonét és Velletrit, most, miután a piemonti jobb szárny ezen tartományokon már átkelt s vagy a nápolyi határon, vagy már ezen tul is van. Ily előzmények után természetes, hogy Rómában a francia kormány hitegetései iránt semmi bizalom sem létezik, bárha ujjában ismét különösen egy congressuson kitüntetendő támogatással biztatják a pápai államférfiakat.

— Bizonyos az, hogy Párisban még most a római udvarral szakítást el akarják kerülni. Oka ennek egy levelező gyanítása szerint főleg abban keresendő, mert a császár valóban komolyan kívánja a congressus létrejöttét s annak indítványozásával talán már közelebb nyílt ki fog lépni. Még annak kiindulási pontjára nézve sem lenne most a császárnak nagyon akadákoskodó; de maga az említett levelező hozzá teszi, miszerint semmi sem bizonyosabb egyszersmind annál, hogy a netán mégis létrejövendő congressuson a francia kormány mégis a bevezetett tényeket fogja pártolni s a pápának csak Rómát biztosítani, egyszersmind e székét a katolikus hatalomnak oltalma alá helyeztetni, Nem csoda tehát, ha Rómában nem igen bíznak a congressus iránti biztatásokban, s e helyett inkább Varsó felé fordítják szemeiket, hol az olasz kérdés mindenestore szőnyegre fog kerülni. Híre járt annak is, hogy Oroszország Varsóban szintén congressust szándékozik indítványba hozni, melynek alapjául a zürichi békekötés vétetnék, s a francia kormány még ezen kiindulási pontot sem látszik magától nyíltan elutasítani. Thouvenel legalább egyik legújabb köriratában azon biztosítást nyújtja, hogy Franciaország éppen nem ért egyet Piemont támadó eljárásával s jövő esetleg bekövetkeztével eddigi szövetségesének csak is Lombardia birtokát fogja biztosítani. Amde ki nem látja, — mond a „B. P. H.“ hogy ez csak a francia janus-politikának másik arca. Egyikkel a villafrancai béke pontjára mosolyog, míg a másikkal azon események felé nevet, mik hogy mielőbb bevégezett tényeket eredményezzenek, melyekkel a francia kormány a netalán congressuson fölléphetend, ez valóban csak is a francia fölbátorításnak köszönhető.

— Ö fensége Kuza Sándor-János fejedelem 6-kán este Konstantinápolyba érkezett. A szultán másnap nagy pompával szándékozott őt fogadni.

Ujabbak. — A turini parlamenten az annexiót illető törvényjavaslat 290 szóval 6 ellenében el lön fogadva. Mint az okt. 11-ki távirat jelenti: Cavour gróf a szavazás előtt ezeket mondá: Ő a kamarát választott bírót teszi maga és Garibaldi közt. Ha a kamara őt gyámoltit fogja, akkor megy és Garibaldinak kezét nyújt. Ő is azt akarja, hogy Róma Olaszország fővárosa legyen. Róma leendő az, azon meggyőződésnél fogva, hogy a szabadság kedvező a vallásra nézve. Velenczét illetőleg, Európa nem akarja az Ausztria elleni háborút, a nagy nézetek véleményét számba kell venni. Európa nem tart bennünket képeseknek, hogy Velenczét egyedül megszabadíthatnók. Mutassuk meg, hogy egyetértünk, akkor mindez megváltozik, mivel a velenczeiek nem fogják békésen hordozni „jármukat.“ Ausztria hasztalan cizirogatja őket. A közvélemény megváltozik Angol- és Franciaországban s a szabadelvűvé vált Németország mellettünk lesz.

— Páris, okt. 12. A „Constitutionnel“ hevesen támadja meg a nápolyi inváziót; Piemontnak szerinte nincs több joga a két Szicília belügyeibe avatkozni mint Ausztriának; Piemont a teljesített kezdeményért Európa előtt felelős, Európának feladata a félreismeret jogok érvényét ismét visszaszerezni, s a kormányokat, melyek ektől eltávoztak, a törvénynek tiszteletére visszavezetni.

— Turin, okt. 12. Az „Opinione“ szerint Victor Emanuel csak néhány nap mulva fog bevonulni a nápolyi területre; előbb csapatait küldi be. — Fanti ismét a király főhadiszállására utazott el; a tábornok főnökévé nevezetve ki. Mint mondják, a

